

Advies voor de keuze van de partijen die de onderhandelingen starten voor een nieuw college van Gedeputeerde Staten in Groningen

De partij die als grootste uit de bus kwam bij de verkiezingen van 18 maart 2015, de SP, heeft een informateur gevraagd in gesprek te gaan met alle partijen die in de Staten gekozen zijn en op basis van die gesprekken advies uit te brengen over de vraag welke partijen het beste de onderhandelingen kunnen starten om te komen tot een stabiel meerderheidscollege. Dat advies volgt hier.

Zetelverdeling

De uitslag van de verkiezingen van 18 maart levert het volgende beeld op, waarbij de partijen in volgorde van stemmenaantal gezet zijn:

SP	8 zetels
PvdA	6
CDA	5
D66	4
VVD	4
ChristenUnie (CU)	4
PVV	3
Groninger Belang (GB)	3
GroenLinks (GL)	3
Partij voor de Dieren (PvdD)	2
Partij voor het Noorden (PvN)	1

Gesprekken

De gesprekken hebben plaatsgevonden op de kamer van de Statengriffier, tussen 20 en 24 maart. Ze verliepen zonder uitzondering in een open, constructieve sfeer.

In de gesprekken is een aantal algemene zaken genoemd die naar de mening van een of meerdere partijen van belang is bij de samenstelling van het college van GS. Breed werd benadrukt dat het nieuwe college stabiliteit moet hebben. Ook werd gepleit voor een slagvaardig college (waarmee bedoeld wordt dat het uit niet te veel partijen moet bestaan) en voor een college dat een echt team vormt. Het nieuwe college zal naar de mening van veel partijen verder een andere bestuurscultuur moeten hanteren en dat ook moeten uitstralen. Als vertaling daarvan werd gezegd 'meer samen met de burgers en de gemeenten en minder over en vóór hen'. Gepleit werd verder voor een college dat goede lijnen heeft met 'Den Haag'. Ook werd door enkele partijen aangedrongen op een transparant informatieproces. Met dit verslag wordt daaraan voldaan.

In de gesprekken is verder aan de vertegenwoordigers van de partijen gevraagd hoe zij de verkiezingsuitslag duiden, welke partijen naar hun mening het meest in aanmerking komen voor deelname aan het nieuwe college en welke mogelijke aandachtspunten daarbij spelen. Ook is een aantal inhoudelijke thema's kort aangesneden.

Ideeën over de partijen die het beste kunnen gaan onderhandelen

Alle partijen gaven aan een rol voor de SP te zien in het nieuwe college. De PVV werd door enkele partijen uitgesloten als onderhandelingspartner. Verder sloot geen enkele partij een of meer andere uit. De voorkeuren die de partijen aangaven zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Voor zover partijen behoefte hadden aan het toevoegen van een toelichting op hun voorkeur, is die opgenomen in de bijlage.

SP:	SP, CDA, CU, GL, D66.
PvdA:	als basis SP, PvdA, aangevuld met CDA plus CU en/of GL.
CDA:	als basis SP, CDA, CU, verder bijvoorbeeld PvdA.

D66:	basis SP en D66. Geen college waarin D66 op de rechterflank zit (dus niet SP, PvdA, D66, GL).
VVD:	SP, VVD, CDA, CU, D66.
CU:	als basis SP, CDA, CU, verder bijvoorbeeld PvdA.
PVV:	SP, PVV, PvdA, CDA, GB.
GB:	als basis SP, GB, D66, CU, aangevuld met GL, VVD of CDA.
GL:	basis SP, GL, PvdD aangevuld met D66, PvdA, CDA of CU.
PvdD:	SP, PvdD, GL, GB en eventueel PvdA.
PvhN:	SP, PvdA, CDA, CU en eventueel D66.

Advies

Op basis van de gesprekken kom ik tot de volgende conclusies en adviezen:

- er zijn veel mogelijkheden om te komen tot een stabiel meerderheidscollege, ook als rekening gehouden wordt met de waarschuwingen die gemaakt zijn rond bepaalde combinaties. Mijn advies is de onderhandelingen voor het nieuwe college van GS te starten met SP, CDA, D66, ChristenUnie en GroenLinks. Dat is de voorkeursvariant van de partij die door alle partijen genoemd wordt als logische kandidaat voor het college en het is een variant die recht doet aan aardig wat van de inhoud van de gesprekken.
- omdat het onderhandelingen worden tussen vijf partijen waarvan er de afgelopen periode geen twee samen in het college hebben gezeten, en er dus geen sprake is van 'aanschuiven' in een bestaande constructie, is het verstandig de onderhandelingen te laten plaatsvinden onder leiding van een formateur die niet zelf mee-onderhandelt, maar verantwoordelijk is voor het proces. Dat moet iemand zijn die niet in de Staten gekozen is of er recent in gezeten heeft en die niet in beeld is als potentiële gedeputeerde.

Groningen, 27 maart 2015
Peter Verschuren

Bijlage bij het advies

Een aantal partijen hechtte eraan dat er een toelichting opgenomen wordt bij de voorkeur die zij noemden voor de partijen die het beste de onderhandelingen kunnen starten. Die toelichtingen, door de partijen zelf aangeleverd, volgen hier.

SP: SP, CDA, CU, GL, D66.

We denken met deze partijen de meeste programmatische overeenkomsten te hebben op voor ons belangrijke onderwerpen als samen opkomen voor een drastisch lagere gaswinning en fors investeren in leefbaarheid en werk in Groningen.

PvdA: als basis SP, PvdA, aangevuld met CDA plus CU en/of GL.

De PvdA kiest als linkse basis voor een nieuw college voor de SP, als grootste partij en de PvdA. De PvdA hecht voorts aan het opnemen van een partij die goed verbinding heeft met het maatschappelijk middenveld, in het bijzonder het bedrijfsleven en de agrarische sector. Dat vindt de PvdA belangrijk gelet op de positie van het provinciaal middenbestuur.

Het CDA en VVD zijn dergelijke partijen. De VVD valt af omdat de VVD kenbaar heeft gemaakt niet te willen deelnemen in een college waar zowel SP als PvdA deel van uitmaken. Daarom het CDA. Het CDA staat programmatisch ook iets dichterbij. Verder de Christenunie vanwege het uitgesproken sociale profiel. GroenLinks zou ook kunnen, maar telt een zetel minder.

CDA: als basis SP, CDA, CU, verder bijvoorbeeld PvdA.

Het CDA zou graag een slagvaardige coalitie willen die recht doet aan verkiezingsuitslag en ziet daartoe diverse mogelijkheden.

D66: basis SP en D66. Geen college waarin D66 op de rechterflank zit

D66 heeft de wens om te komen tot een college dat in het politieke spectrum breed draagvlak heeft.

VVD: SP, VVD, CDA, CU, D66.

De VVD heeft deze coalitie genoemd als meest voor de hand liggende en duiding van de uitslag wanneer je een stabiel meerderheidscollege wilt vormen. Wat de VVD betreft zijn echter meerdere coalities mogelijk op basis van een beknopt programma met ruimte voor de gewenste cultuurverandering en de politiek in PS. Wij zien in deze coalities een rol voor de VVD als bewezen stabiele en bestuurlijk vaardige partij met ervaring. Twee andere voorbeelden die we genoemd hebben zijn SP-PvdA-D66-VVD en PvdA-CDA-D66-VVD-CU

CU: als basis SP, CDA, CU, verder bijvoorbeeld PvdA.

De CU hanteert als uitgangspunten: een college dat stabiel is, dat kan rekenen op een meerderheid in PS en dat recht doet aan de verkiezingsuitslag.

PVV: SP, PVV, PvdA, CDA, GB.

PvdA is qua zetelaantal gehalveerd en zal moeten accepteren dat het in een college de tweede viool speelt. In een orkest met oud coalitiepartners zal de PvdA boventoon meer doorklinken. De Groningers hebben op 18 maart voor een andere muziekstijl gekozen.

GB: als basis SP, GB, D66, CU, aangevuld met GL, VVD of CDA.

Groninger Belang ziet geen obstakels in een deelname van GB aan een college met SP. In de huidige situatie met de SP in de lead zou het logisch zou zijn om uit te gaan van de winnaars en dan aanvullen.

GL: basis SP, GL, PvdA aangevuld met D66, PvdA, CDA of CU.

GroenLinks geeft de voorkeur aan een open bestuursstijl in een links college om grote stappen te

zetten op het gebied van leefbaarheid (werk, zorg en cultuur), gezonde landbouw, de energietransitie en de verminderde productie van gas om een eind te maken aan de aardbevingen.